

ПЕЧАТКИ ДВОРЯНСЬКОЇ РОДИНИ ДРУГЕТІВ ЗА ДОКУМЕНТАМИ ФОНДІВ ПРЯШІВСЬКОГО ТА ЗАКАРПАТСЬКОГО АРХІВІВ

І. О. Міськов

*Закарпатська академія мистецтв
miskoviv@gmail.com*

Ключові слова: печатка, відбиток печатки,
дворянська родина, Другети, архів, герб, документ, дрізд.

У результаті дослідницької роботи в Державному архіві м. Пряшів (Словаччина) та Державному архіві Закарпатської області (Україна), автор виявив достатню кількість печаток (відбитків печаток) дворянської родини Другетів, переважно за XVII ст. Цими печатками завірені документи, які торкаються різного роду діяльності: державної, господарської, військової, економічної тощо. Всі ці печатки, можна умовно поділити на: 1) особисті (перстневі, каблучкові) із зображенням щита родового герба; 2) середні іменні посадові гербові печатки із однією підстрочною легендою; 3) великі іменні посадові гербові печатки з двома підстрочними легендами; 4) одна сургучна підвішена печатка. В основному всі відбитки печатки воскові на папері. У багатьох печатках присутній овальний щит. Незмінним на печатках герба Другетів залишаються сім дроздів. На середину XVII ст. складається на печатках загальний герб Другетів. Оскільки родинні документи Другетів зберігаються в інших родинних архівах дворянських родин північно-східної частини Угорського Королівства, яке тоді перебувало у складі Австрійської імперії, потрібно продовжувати пошук документів даної родини. Дане питання вимагає подальшого вивчення.

SEALS OF THE DRUGET NOBLE FAMILY ACCORDING TO THE DOCUMENTS OF THE PRESOV AND TRANSCARPATHTIA ARCHIVES FUNDS

I. Myskov

Transcarpathian Academy of Arts

Key words: seal, stamp, stamp imprint,
noble family, the Drugets, archive, coat of arms, document, trush.

In this article, as a result of research work at the State Archives of Presov (Slovakia) and the State Archives of the Transcarpathian region (Ukraine), the author found a sufficient number of seals (prints of seals) of the Druget noble family, mainly during the XVII century. These seals certified the documents that affect various types of activities: state, economic, military, economic, etc. All these seals can be divided into: 1) personal (ring, signet ring) with the image of the shield of the generic coat of arms; 2) middle registered official coat of arms' stamps with one legend below the line; 3) large registered official coat of arms' stamps with two legends below the line, 4) one wax hanging seal. Basically all the prints are of the wax seal on the paper. In many seals there is an oval shield. Seven trushes remain intact on the seals of the Druget's coat of arms. In the middle of the XVII century the Drugets' general coat of arms was formed on seals. The description of the coat of arms is as follows: there is a belt with five belts (three belts) on the shield. In the upper part of the field of the coat of arms there are four trushes, turned to the right, and in the lower part of the field of the coat of arms there are three trushes. From above, the coat of arms is framed by a knights helmet with a lowered visor. The earl crown is located on the helmet. From the crown there comes the kleynod in the form of two eagle wings. Each wing has a field with a belt and three buckles, four trushes above the belt, and three trushes under the belt. Sometimes on the Drugets' seals one can find seven trushes on one wing, and three buckles on the other wing. In the XXVII century on the Drugets' seals these trushes are depicted with a beak and paws. As the Druget family documents are kept in other family archives of the noble families of the northeastern part of the Hungarian Kingdom, which was then part of the Austrian Empire, it is necessary to continue to search for the documents of this family. This question requires further study.

На сьогоднішній день, відсутні дослідження з даної проблеми. Автор даної статті кілька років назад опублікував попередню статтю про герб та печатки родини Другетів¹ на основі зібраних

друкованих та інтернет джерел², а також окремих документів виявлених у фондах Державного архіву Закарпатської області¹.

¹ Міськов І. Печатки та герби родини Другетів / І. Міськов // Науковий вісник УжНУ, серія «Історія». Вип.29. – Ужгород: Говерла, 2012. – С.153-164.

² Džugan A. Drugetovci a hradné panstvo Sokoľ / A. Džugan. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pulib.sk/elpub/2/Chovanec/2/gipdf_doc/27.pdf; Lenčič Š.

Оскільки родинні документи дворянської родини, дані про яку зафіксовані з XIII ст., нині зберігаються в архівах Угорщини, Словаччини, України, Австрії, Італії, на сьогодні не є достатньо вивченими. Серед узагальнюючих праць про родину Другетів є тільки дві монографії - о. Стефана Ленчіша² та Дюри Гарді³. В обидвох монографіях представлений узагальнений солідний сфрагістичний та геральдичний матеріал – печатки та герби родини Другетів XIV, XVII ст., але відсутні печатки, які зберігаються в Державних архівах міст Пряшева (Словаччина) та Берегова Закарпатської області (Україна). Саме найбільша кількість документів про родину Другетів та їхніх нащадків зберігається в Пряшеві, а менша в Берегові.

Автор даної статі поставив за мету даного дослідження відшукати та описати печатки (відбитки печаток), якими були завірені документи, що стосувалися різних справ: військових, дипломатичних, купівлі-продажу, звільнення від кріпацтва, дворянських зборів комітат Унг, прохання про викуп з полону, підтвердження прав на володіння маєтками, виправдальні вироки, розпорядження судді королівської курії тощо. Даний сфрагістичний матеріал був частково знайдений та опрацьований в результаті дослідницької роботи в державних архівах Пряшева (2018-2019 рр.) та Берегова (2008-2019 рр.).

Ми не будемо брати до уваги генеалогічний та архонтологічний чинники родини Другетів, оскільки ці питання вимагають окремих досліджень. У XIV ст. представники цієї родини займали найвищі посади в Угорському королівстві. Серед них: Філіпп – спочатку граф комітату Спіш, а пізніше палатин (заступник короля), суддя Куманів, граф комітатів Спіша та Уйвара; Іоанн – палатин Угорського королівства та суддя Куманів; Вілльєрм – палатин Угорщини та суддя Куманів; Ніколай – головний суддя королівської курії (державний суддя Угорського королівства). І тільки у XVII ст. три представники цієї родини займали посаду Державного судді в Угорському королівстві – це Валентин Другет (1608-1609 рр.), Георгій Другет (1618-1620 рр.) та Іоанн Другет (1638-1645 рр.). Зауважимо, що сучасні дослідники І.Бертені⁴, В. Вртел⁵,

С.Ленчіш⁶ сходяться на тому, що на печатках та гербах родини Другетів зображено сім дроздів. Найбільша кількість документів дворянської родини Другетів зберігається у Державному архіві м. Пряшів (Словаччина) – у фонді Drugeth z Humenného (скорочено D-H). Більшість документів згруповано по маєтностях, якими володіли Другети. Кожному маєтку присвоєний інвентарний номер з великою кількістю справ. Всі документи не мають нумерації структурної одиниці опису фонду, а містять назва фонду, інвентарний номер та загальну кількість справ - одиниць. Це наступні інвентарні номери – 583, 590, 651, 653, 761 фонду D-H. Найперші відбитки – це дві овальної форми печатки (26×28 мм) за 1652 р. Георгія Другета⁷. У полі овальної печатки зображення іспанського щита розділеного поясом із п'ятьма пряжками. У верхній частині поля щита - чотири дрозди повернуті вправо, а в нижній частині – три. Над щитом графський шолом із опущеним забралом. На шоломі розташована відкрита графська корона. З корони виходить клейнод у формі двох орлиних крил, чотири дрозди – під поясом з трьома пряжками, а під ним – три. Із графського шолому виходять дві накидки (Рис. 1-1 а). Наступна кругла (Рис. 2) печатка (діаметр – 40 мм) 1651 р. має нечіткий відбиток⁸, повторює зображення, двох вище зазначених печаток. У інвентарному номері 651 – на документах знаходимо два нечіткі відбитки печаток. Обидві круглої форми. Діаметр першої – 42 мм⁹, другої – 40 мм¹⁰. У обидвох печатках (1640, 1652 рр.) на гербах – сім дроздів, у поясі – п'ять пряжок, перший гербовий щит – німецький (Рис. 3), другий – іспанський (Рис.4). Найбільше печаток виявлено у інвентарному номері – 653: овальна 20×26 мм 1630 р., (Рис. 5)¹¹; кругла (1640 р.), діаметр – 60 мм (Рис. 5 а)¹²; кругла, діаметр – 60 мм¹³; кругла (1661 р.), діаметр – 50 мм (Рис. 6)¹⁴; овальна – 8×10 мм¹⁵; кругла, діаметр – 60 мм¹⁶. У шести печатках (три – овальної, три круглої форми) на гербах сім дроздів, у поясі – п'ять пряжок. П'ять печаток з клейнодом у формі – двох орлиних крил. Виняток складає без

⁵ Vrtel L. Osem storočí slovenskej heraldiki / L. Vrtel. – Martin: Matica slovenska, 2003. – S. 77.

⁶ Lenčíš Š. Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného/ Š. Lenčíš. – Humenné, 2003.– S.103, 107.

⁷ Štátny archív v Prešove (далі SAP), Drugeth z Humenného (далі D-H): Panstvo Čičava, Skrabské, Vranov, inv č. 583/1, s.1-2.

⁸ SAP, D-H: Panstvo Čičava, Skrabské, Vranov, inv č. 590/2, s.1.

⁹ SAP, D-H: Užhorod Mesto, inv č. 651/25, s.1

¹⁰ SAP, D-H: Užhorod Mesto, inv č. 651/35, s.10.

¹¹ SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/6, s. 1.

¹² SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/6, s. 4.

¹³ SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/16, s.1.

¹⁴ SAP. SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/19, s.1.

¹⁵ SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/21, s.1.

¹⁶ SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/32, s.1.

Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného/ Š. Lenčíš. – Humenné, 2003.–183 s

¹ Державний архів Закарпатської області (далі ДАЗО), ф. 4, оп. 11, спр. 6, 2 арк.; ДАЗО, ф. 4, оп. 11, спр. 308, 2 арк.; ДАЗО, ф. 4, оп. 15, спр. 117, 2 арк.; ДАЗО, ф. 10, оп. 1, спр. 78, 2 арк.

² Lenčíš Š. Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného/ Š. Lenčíš. – Humenné, 2003.–183 s.

³ Hardi Đ. DRUGETI. Povest o usponu i padu porodice pratilaca Anžujskih kraljeva / Đ. Hardi. – Novi Sad: Filozofski fakultet, 2012. – 480 str.

⁴ Bertényi I. Magyari címertan / I. Bertényi. – Budapest: Osiris Kiadó, 2003. – Old. 105, 131.

клейноду, перстнева печатка (1684 р.) графині Крістіни Другет (Рис.7). У інвентарному номері 761 – три овальні печатки (відбитки нечіткі): перша 24×30 мм (1635 р., Рис. 8)¹, друга 40×50 мм (1642 р., Рис.9)², третя 30×36 мм (1643 р., Рис. 9 а)³. Не всі легенди печаток прочитуються, а на найбільш чітких – бачимо імена графів Георгія та Іоанна Другетів.

У Державному архіві Закарпатської області м. Берегово (Україна) значна кількість документів дворянської родини Другетів зберігається у фондї 4, по одному документу у фондах 10 та 151. Найперша печатка Георгія Другета датується на документі 1611 р.⁴, (Рис. 10): у полі овальної (20×25 мм) печаті – гербовий щит, розділений поясом з трьома пряжками, у верхній частині якого чотири дрозди повернуті вправо, а в нижній частині – три. Над щитом графський шолом з опущеним забралом. На шоломі розташована графська відкрита корона. З корони виходить клейнод у формі двох орлиних крил, на правому крилі у верхньому ряді чотири дрозди, у нижньому – три, а на лівому – посередині пояс із пряжками. Легенда печаті латинською: GEORGIVS DRUCET DE HOMONNA COMES COMITATVS VNG – Георгій Другет де Гомонна граф комітату Унг. За 1613 рік відомі дві печатки Георгія та Валентина Другетів: перша (22×26 мм) дуже подібна до відбитку печатки 1611 р., проте легенда нерозбірлива, (Рис.11)⁵, а друга овальна печатка (16×18 мм): у полі печатки зображення старовинного гербу Другетів, поле щита розділяє пояс із трьома пряжками, у верхній частині чотири дрозди повернуті вправо, а в нижній частині поля – три, далі зображення та легенда нерозбірливі, (Рис.11 а)⁶. На документі 1633 р. відома кругла сургучна висяча печатка (діаметром 36 мм) Іоанна Другета⁷, з наступним описом: у полі круглої печатки – овальний щит зверху якого баронська корона. У полі щита прямий перев'яз зліва з трьома пряжками, зверху якого чотири, а знизу – три дрозди з клювом без лапок вправо (Рис.12). У справі 520 за 1637 р. на різних аркушах знаходимо три однакові круглі печатки (всі діаметром 60 мм) графа Іоанна Другета – судді королівської курії⁸. У полі печаті зображення гербового щита, розділеного поясом із п'ятьма пряжками. У верхній частині поля щита чотири дрозди повернуті вправо, а в нижній частині – їх три. Над щитом графський шолом із опущеним забралом. На шоломі розта-

шована відкрита графська корона. З корони виходить клейнод у формі двох орлиних крил, чотири дрозди над поясом, а під ним три. Із графського шолому виходять дві накидки (Рис. 13). Текст легенди печатки наступний верхній ряд: + comes ioannes Drugeth de Homonna iudex curiae regiae perpetus de Vng ac. ZENPLIN · COTTVM · SVP – граф Іоанн Другет де Гомонна суддя королівської курії, спадковий головний іспан комітатів Унг і Земплін; нижній ряд: + comes · sac. caes. regiae Mattis part. regni · HVNG. SVVPPR · Generalis. Nec non consi Et. came – граф священного імперського короля Матвія і частини королівства Гунгарії (Угорщини), верховний генерал, а також канцлер і камергер. Друга печатка – це овальна печатка (24×28 мм) (Рис. 13 а) Іоанна Другета де Гомонна 1637 р.⁹. Опис її наступний: у полі печаті зображення гербового іспанського щита, розділеного поясом з п'ятьма пряжками. У верхній частині поля чотири дрозди повернуті вправо, а в нижній частині – три. Над щитом графський шолом із опущеним забралом. На шоломі розташована відкрита графська корона. З корони виходить клейнод у формі двох орлиних крил, чотири дрозди над поясом, а під ним три. Із графського шолому виходять дві накидки (намет). Таку саму овальну печатку (24×28 мм), (Рис. 15) знаходимо на документі 1638 р.¹⁰. Дві круглі печатки (діаметр 60 мм) Іоанна Другета знаходимо на різних документах 1638 р.¹¹. Зображення те саме (Рис. 14), що й на інших попередніх печатках, проте під поясом три «дрозди» стоять на постаменті (основі), що ми бачимо на подальших печатках Другетів 1640, 1643, 1651, 1652, 1658, 1661, 1679 рр. Печатка Іоанна Другета 1641 р.¹² така сама, як на документі 1640 р., (Рис. 5а)¹³. Овальна печатка (28×30 мм) графа Георгія Другета на документі 1658 р., (Рис. 16)¹⁴, подібна зображенню гербів з сімома дроздами на попередніх печатках. Доволі цікавою є перстнева печатка 1679 р. (11×12 мм) з великими латинськими літерами напівколом CIDDH (Comes Ioannes Drugeth De Homonna). Її опис наступний: у полі печатки іспанський щит, розділений поясом з трьома пряжками, у верхній частині – чотири дрозди, а в нижній частині на постаменті – три дрозди. Увінчує щит графська корона над якою латинські літери CIDDH. Гербовий щит обабіч прикрашають звиваючі стрічки до верху (Рис. 17)¹⁵.

¹ SAP, D-H: Panstvo Liaszky I, inv č.761/17, s.2.

² SAP, D-H: Panstvo Liaszky I, inv č.761/22, s.1.

³ SAP, D-H: Panstvo Liaszky I, inv č.761/22, s.2.

⁴ Державний архів Закарпатської області (далі ДАЗО), ф. 4, оп. 11, спр. 6, арк. 2.

⁵ ДАЗО, ф. 4, оп. 11, спр. 307, арк. 26.

⁶ ДАЗО, ф. 4, оп. 11, спр. 308, арк. 2 б.

⁷ ДАЗО, ф. 151, оп. 25, спр. 59, арк. 1.

⁸ ДАЗО, ф. 4, оп. 2, спр. 520, арк. 2,4,6.

⁹ ДАЗО, ф. 4, оп. 2, спр. 523, арк. 2 аб.

¹⁰ ДАЗО, ф. 10, оп. 1, спр. 78, арк. 2.

¹¹ ДАЗО, ф. 4, оп. 2, спр. 526, арк. 1; ДАЗО, ф. 4, оп. 2, спр. 531, арк.1.

¹² ДАЗО, ф. 4, оп. 17, спр. 32, арк. 1.

¹³ SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/19, s. 4.

¹⁴ ДАЗО, ф. 4, оп. 15, спр. 117, арк. 1.

¹⁵ ДАЗО, ф.4, оп. 2, спр. 1066, арк. 4 аб.

У підсумку, в Державних архівах міст Пряшева (Словаччина) та Берегова (Україна) нами було виявлено печатки (відбитки печаток) дворянської родини Другетів за 1611, 1613, 1630, 1633, 1635, 1637 (дві печатки), 1638 (дві), 1640 (дві), 1642, 1643, 1651, 1652, 1658, 1661, 1679, 1684 рр. Цими печатками завірялися документи представниками чоловічої лінії Другетів. Виняток становить печатка Крістіни Другет – 1684 р. Умовно всі ці печатки можна поділити на особисті (перстневі, каблучкові) із зображенням щита родового герба, середні іменні посадові гербові печатки із однією підстрочною легендою, великі

іменні посадові гербові печатки з двома підстрочними легендами, одна сургучна підвішена печатка. Майже всі печатки з воску. На печатках герба родини Другетів – сім дроздів. Оскільки документи родини Другетів зберігаються в інших родинних архівах дворянських родин північно-східної частини Угорського Королівства Австрійської імперії, потрібно продовжувати пошук документів даної родини. Тому дане питання вимагає подальшого вивчення.

References

- Derzhavny`j arxiv Zakarpats`koyi oblasti (dali DAZO), f. 4, op. 2, spr. 520, 10 ark.
DAZO, f. 4, op. 2, spr. 523, 2 ark.
DAZO, f. 4, op. 2, spr. 526, 2 ark.
DAZO, f. 4, op. 2, spr. 531, 1 ark.
DAZO, f.4, op. 2, spr. 1066, 8 ark.
DAZO, f. 4, op. 11, spr. 6, 2 ark.
DAZO, f. 4, op. 11, spr. 307, 4 ark.
DAZO, f. 4, op. 11, spr. 308, 2 ark.
DAZO, f. 4, op. 15, spr. 117, 2 ark.
DAZO, f. 4, op. 17, spr. 32, 2 ark.
DAZO, f. 10, op. 1, spr. 78, 2 ark.
DAZO, f. 151, op. 25, spr. 59, 1 ark.
Міськов І. Печатки та герби родини Другетів / І. Міськов// Науковий вісник УжНУ, серія «Історія». Вип.29. – Ужгород: Говерла, 2012. – С.153-164.
Bertényi I. Magyar címertan / I. Bertényi. – Budapest: Osiris Kiadó, 2003. – 144 old.
Džugan A. Drugetovci a hradné panstvo Sokol' / A. Džugan. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pulib.sk elpub 2/Chovanec 2/ gipdf_doc/27. pdf.
Hardi Đ. DRUGETI. Povest o usponu i padu porodice pratilaca Anžujskih kraljeva / Đ. Hardi. – Novi Sad: Filozofski fakultet, 2012. – 480 str.
Lenčič Š. Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného/ Š. Lenčič. – Humenné, 2003.–183 s.
Štátny archíve v Prešove (далі SAP), Drugeth z Humenného (далі D-H): Panstvo Čičava, Skrabské, Vranov, inv č. 583/1, S.1-2.
SAP, D-H: Panstvo Čičava, Skrabské, Vranov, inv č. 590/2, s.1.
SAP, D-H: Užhorod Mesto, inv č. 651/25, 1 s.
SAP, D-H: Užhorod Mesto, inv č. 651/35, 10 s.
SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/6, 11 s.
SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/16, 5 s.
SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/19, 12 s.
SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/21, 1 s.
SAP, D-H: Panstvo – Ukrajina, inv č. 653/32, 5 s.
SAP, D-H: Panstvo Liaszky I, inv č.761/17, 2 s.
SAP, D-H: Panstvo Liaszky I, inv č.761/22, 2 s.
Vrtel L. Osem storočí slovenskej heraldiki / L. Vrtel. – Martin: Matica slovenska, 2003. – 296 s.

Received 30 June 2020

Accepted 15 July 2020

ДОДАТКИ

Рис. 1. 1652 р.

Рис. 1 а. 1652 р.

Рис. 2. 1651 р.

Рис. 3. 1640 р.

Рис. 4. 1652 р.

Рис. 5. 1630 р.

Рис. 5 а. 1640 р.

Рис. 6. 1661 р.

Рис. 7. 1684 р.

Рис. 8. 1635 р.

Рис. 9. 1642 р.

Рис. 9 а. 1643 р.

Рис. 10. 1611 р.

Рис.11. 1613 р.

Рис.11 а. 1613 р.

Рис. 12. 1633 р.

Рис. 13. 1637 р.

Рис. 13 а. 1637 р.

Рис. 14. 1638 р.

Рис. 15. 1638 р.

Рис. 16. 1658 р.

Рис. 17. 1679 р.